

**CENTRINĖ PROJEKTŲ
VALDYMO AGENTŪRA**

IŠVADA

**DĖL VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS
TAIKymo tikslingumo įgyvendinant „Zarasų aplinkkelio statyba ir eksploatacija“ projektą**

I DALIS. INFORMACIJA APIE VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS (VPSP) PROJEKTĄ

1. VPSP projekto planavimas	
1.1. Investicijų projekto tikslas	Projekto tikslas – tranzitinio srauto nukreipimas iš Zarasų miesto į aplinkkelį, siekiant sumažinti nelaimingų atsitikimų skaičių, pagerinti triukšmo ir oro taršos rodiklius bei siekiant užtikrinti kokybiškų, efektyvių ir saugių eismo sąlygų prieinamumą.
1.1. Viešasis subjektas	AB „Via Lietuva“ (toliau – Viešasis subjektas).
1.2. VPSP pasirinkimo priežastys	Pagrindinės VPSP pasirinkimo priežastys: - Pakankamai didelės pradinės investicijos: infrastruktūros projektai, tokie kaip kelių, tiltų, viešojo transporto sistemų statyba, reikalauja didelių pradinės investicijų. Tai apima ne tik statybos kaštus, bet ir planavimo, projektavimo bei leidimų gavimo išlaidas. - Ilgalaikė priežiūra ir atnaujinimas: po infrastruktūros objektų sukūrimo būtina nuolatinė jų priežiūra ir periodinis atnaujinimas. Tai apima remontą, modernizavimą ir eksploatacijos išlaidas, kurios yra reikšmingos, be to planuojama, kad privatus partneris pasidalins savo profesinėmis žiniomis, vadybos įgūdžiais, inovatyviu požiūriu, didesniu efektyvumu ir rezultatyvumu sukuriant ir prižiūrint reikiamą infrastruktūrą. - Finansavimo šaltinių ribotumas: Viešojo subjekto biudžetas yra ribotas, todėl turi ieškoti privataus subjekto, kuris galėtų užtikrinti visą reikalingą investicijų sumą per statybos laikotarpį, prisiimdamas finansavimo riziką, užbaigiant statybas laiku, neviršijant planuojamo biudžeto.
1.3. Planavimo dokumentas, numatantis IP įgyvendinimą ir VPSP taikymą	VPSP projekto įgyvendinimas suplanuotas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos (toliau – SUMIN) pažangos priemonėje Nr. 10-001-05-03-01 „Gerinti susisiekimą kelių transportu“, kuri patvirtinta LR susisiekimo ministro 2022-09-09 įsakymu Nr. 3-432. Priemonėje VPSP taikymas šiam kelio ruožui nenumatytas. SUMIN nurodo, jog gavus LR Vyriausybės pritarimą įgyvendinti projektą taikant VPSP atitinkamai bus tikslinama pažangos priemonė ir lėšos projekto metiniams mokėjimams 2031 – 2051 m. bus numatytos atitinkamuose strateginiuose dokumentuose.
1.4. Investicijų projekto vertė	Bendra investicijų projekto vertė (viešojo subjekto įsipareigojimai perduodamų ir pasiliekamų veiklų apimtyje) grynąja dabartine verte (toliau – GDV) – 60 959 886 Eur su PVM, realia verte – 95 102 655 Eur su PVM. Sumos prilyginamos maksimaliems Viešojo subjekto turtiniams įsipareigojimams VPSP projekte, kadangi visos veiklos projekte Privatajam subjektui perduodamos pilna apimtimi.

1.5. Viešojo subjekto galimybė finansuoti investicijų projektą	Viešasis subjektas būtų pajėgus finansuoti investicijų projekto įgyvendinimą, kadangi finansavimas iš valstybės biudžeto lėšų yra patvirtintas SUMIN pažangos priemonėje, kuri taip pat bus tikslinama gavus pritarimą projektą įgyvendinti taikant VPSP. Pagal pateiktą Finansinių galimybių įgyvendinti investicijų projektą taikant VPSP vertinimo lentelę finansavimo galimybes vertinti netikslinga (plačiau šios išvados II dalies 5 punkte).
--	---

2. IP ir VPSP projekto veiklos			
	Veiklos, kurias vykdys viešasis subjektas	Veiklos, kurias įpareigotas vykdyti privatus subjektas	Veiklos, kurias privatus subjektas gali vykdyti savo iniciatyva ir rizika
2.1. Turto sukūrimas	☐	☒	☐
2.1.1. Projektavimas	☐	☒	☐
2.1.2. Statybos rangos darbai	☐	☒	☐
2.2. Turto priežiūra	☐	☒	☐
2.2.1. Nekilnojamo turto priežiūra ir palaikymas (remontai)	☐	☒	☐
2.2.2. Sniego valymas, žaliųjų zonų pakelėse priežiūra, šiukšlių surinkimas, išvežimas ir kita kelio nuolatinė priežiūra, kaip tai numatyta Kelių priežiūros vadove „Automobilių kelių nuolatinės priežiūros normatyvai KPV PN 25“.	☐	☒	☐
VPSP projekto dokumentuose identifikuotos visos veiklos, susijusios su VPSP projekto įgyvendinimu, kadangi privačiam subjektui perduodamos kompleksinės veiklos – naujo Zarasų miesto aplinkelio (III kategorijos magistralinis kelias, ilgis – 9,34 km.) statyba, kelio nuolatinė priežiūra, periodinis kelio būklės palaikymas (einamasis remontas). VPSP projekto dokumentuose pateiktas toks veiklų perdavimas privačiam subjektui logiškas ir pagrįstas pagal VPSP projekto specifiką.			

3. Perduodamų / pasiliekamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika		
	Viešojo subjekto pasiliekamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika (su PVM)	Privačiam subjektui perduodamų veiklų finansinio srauto vertė su rizika (su PVM)
	Realia verte	Realia verte
3.1. Investicijos, iš viso	-	54 827 570
3.1.1. Žemė	-	-
3.1.2. Nekilnojamasis turtas	-	-
3.1.3. Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	-	53 272 964
3.1.4. Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	-	-
3.1.5. Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos	-	1 554 606
3.1.6. IP / VPSP projekto administravimas ir vykdymas (investicijų laikotarpiu)	-	-
3.1.7. Kitos paslaugos ir išlaidos	-	-
3.2. Reinvesticijos	-	-
3.3. Veiklos pajamos	-	-
3.4. Veiklos išlaidos, iš viso	-	12 842 848
3.4.1. Žaliavos	-	-
3.4.2. Darbo užmokesčio išlaidos	-	-

3.4.3. Elektros energijos išlaidos	-	-
3.4.4. Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	-	-
3.4.5. Infrastruktūros (turto) būklės palaikymo išlaidos	-	12 842 848
3.4.6. Kitos išlaidos (su turto paskirtimi susijusių veiklų (žr. 2.3.1 p.), išlaidos)	-	-
3.5. Pirkimo PVM (PVM nuo eilučių 3.1 + 3.3) /Eilutė pildoma tik jei pinigų srautai nurodomi be PVM/	-	-

Vertinant IP pateiktus duomenis ir informaciją darytina išvada, kad Viešasis subjektas, siekdamas užtikrinti kokybišką, efektyvų ir saugų eismą dalyviams, ieško sprendimų ne tik pritraukti alternatyvius finansavimo šaltinius, bet ir siekia įdiegti inovatyvius bei didesniu efektyvumu pasižyminčius eismo saugumo sprendinius, todėl naujos susisiekimo infrastruktūros projektavimą, statybą bei įrengimą, o vėliau jos eksploataciją ir priežiūrą planuoja perduoti privačiam subjektui. Toks veiklų perdavimas, pagal viešojo subjekto pateiktą informaciją VPSP projekto apimtyje yra logiškas ir pagrįstas. VPSP sutarties ilgalaikiškumas leis įsitikinti, ar privataus subjekto pasiūlyti infrastruktūros sukūrimo techniniai sprendiniai ir technologijos gali garantuoti efektyvius sukurtos infrastruktūros išlaikymo ir eksploataavimo kaštus bei užtikrinti kokybišką ir eismo saugumo poreikius atitinkančią paslaugų kokybę. Identifikuota, kad 2004 – 2022 m. periodu Viešojo subjekto užsakymu buvo parengtos studijos ir priimti sprendimai Zarasų aplinkkelio statybai bei įrengimui, išspręsti žemės sklypų teisinio reguliavimo, kuriuose bus tiesiamas kelias, klausimai. Atsižvelgiant į periodiškai kintančią technologinę pažangą ir sprendinius bei siekiant, kad Privatus subjektas galėtų parinkti efektyviausias priemones modernaus ir funkcionalaus kelio sukūrimui, siūloma Viešajam subjektui, rengiant privataus subjekto atrankos dokumentus, juose nenustatyti privalomai įpareigojančių reikalavimų privačiam subjektui atlikti Zarasų aplinkkelio infrastruktūros statybos ir įrengimo atliktų studijų pagrindu.

4. VPSP projekto turtas

4.1. Privačiam subjektui perduodamas esamas turtas ir kokia teise privatus subjektas turi valdyti turtą	Žemės sklypai, kurių unikalūs numeriai: - 4400-4183-34784360/7001:3, plotas – 5,4791 ha, Zarasų r. sav. teritorija; - 4400-4185-91044360/7001:2, plotas – 6,3407 ha, Zarasų r. sav. Sasnauskos k.; - 4400-4310-40854380/7001:11, plotas – 0,6926 ha, Zarasai; - 4400-4194-73704343/7001:5, plotas – 10,8284 ha, Zarasų r. sav. teritorija; - 4400-4187-5314343/7001:4, plotas – 18,9784 ha, Zarasų r. sav. teritorija; - 4400-3877-01334320/7001:2, plotas – 0,0486 ha, Zarasų r. sav. teritorija. Žemės sklypai nuosavybės teise priklauso valstybei, o Viešasis subjektas šiuo metu žemės sklypus valdo panaudos teise. Atsižvelgus į CPVA pateiktuose dokumentuose įvardintas problemas, jų priežastis bei numatytas įgyvendinti veiklas joms spręsti, vertinama, kad VPSP projektas bus įgyvendinamas valstybės nuosavybei ir Viešajam subjektui panaudos teise priklausančiuose žemės sklypuose. Siekiant užtikrinti, kad būtų suvaldytos esminės rizikos, įtakojančios VPSP taikymo tikslumą, atkreiptinas dėmesys į teisinio reguliavimo aspektus, susijusius su planuojamu perduoti turtu. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo (toliau – Investicijų įstatymas) 15⁴ straipsnio 1 punkte nurodyta, kad „<i>Valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarties galiojimo laikotarpiu valdžios subjektas privačiam subjektui gali perduoti patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį valdyti, naudoti ir disponuoti valstybei, savivaldybei ar valstybės arba savivaldybės kontroliuojamam juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausančią turtą, reikalingą valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nurodytai veiklai vykdyti. Privatus subjektas perduotą turtą gali naudoti tik valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nurodytai veiklai vykdyti.</i>“. To paties straipsnio 2 dalis numato, kad jeigu VPSP sutartyje nurodytai veiklai vykdyti reikalinga valstybinė ar savivaldybės žemė, valstybinės ar savivaldybės žemės sklypai privačiam subjektui išnuomojami valstybinės ir savivaldybės žemės sandorių sudarymą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka VPSP sutarties galiojimo laikotarpiui (be aukciono). Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 3 punktas numato vieną iš sąlygų, kuomet statytojo teisė įgyvendinama: „<i>statytojas statinį (jo dalį) valdo nuosavybės teise arba valdo ir naudoja kitais Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais pagrindais – statinio rekonstravimo, remonto ir griovimo atvejais.</i>“. Atsižvelgiant į tai, žemės sklypų, kuriuose planuojama vykdyti Zarasų aplinkkelio statybą, teisėtas valdymas ir naudojimas yra sąlyga, be kurios nėra galimas privataus subjekto, kaip statytojo teisės
--	--

	įgyvendinimas, kadangi jis tuo pačiu vykdys statytojo (užsakovo) funkcijas, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 3 straipsnyje. Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, jog valstybinės reikšmės keliai išimtinę nuosavybės teise priklauso valstybei. Juos patikėjimo teise valdo, naudoja ir jais disponuoja akcinė bendrovė AB „Via Lietuva“, kuri negali perduoti nuosavybės teise kitiems asmenims, jų įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į juos, jais garantuoti, laiduoti ar kitu būdu jais užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymo, jų išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jų kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Atsižvelgiant į tai, sukurtas Zarasų aplinkkelis išimtinės nuosavybės teisėmis priklausys valstybei, patikėjimo teisėmis ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka turės teisę valdyti, naudoti ir disponuoti Viešasis subjektas. Atsižvelgus į aptartą galiojantį teisinį reguliavimą ir į tai, kad šiuo metu Viešojo subjektas žemės sklypus valdo panaudos teise, iki VPSP sutarties įsigaliojimo visa apimtimi Viešojo subjektas turėtų atsisakyti panaudos teisių į žemės sklypus, kad jie teisės aktų nustatyta tvarka galėtų būti perduoti privačiam subjektui nuomos teise. Taip pat atsižvelgiant į aptartą galiojantį teisinį reguliavimą, vertinama, kad statytojo teisių įgijimui – privačiam subjektui minėtus žemės sklypus tikslinga išnuomoti statybų laikotarpiui, o pabaigus statybą ir įregistravus kelią, privatus subjektas galėtų įgyti kelio priežiūros teisę, valdomą patikėjimo teise Viešojo subjekto, t. y. Viešasis subjektas galėtų perduoti jam nuosavybės ar kitomis teisėmis suteikto turto priežiūros paslaugų teikimą VPSP sutartimi, nesuteikdamas privačiam subjektui nuosavybės, patikėjimo, panaudos ar nuomos teisių. Siekiant, kad pabaigus statybą ir įregistravus kelią, privatus subjektas galėtų įgyti kelio priežiūros teisę, VPSP sutartimi Viešasis subjektas galėtų perleisti su turto priežiūra susijusias rizikas privačiam subjektui, todėl rekomenduotina VPSP sutartyje numatyti, kokius konkrečius remonto, valdymo, atnaujinimo priežiūros ir kitus veiksmus turės atlikti privatus subjektas, taip prisiimdamas tinkamumo riziką.
4.2. Naujai kuriamas turtas pagal viešojo subjekto poreikius ir kam nuosavybės teise priklausys turtas bei kas jį valdys VPSP sutarties laikotarpiu.	Aplinkkelis (III kategorijos magistralinis kelias, ilgis – 9,34 km., turintis 2 eismo juostas), nukreipiantis tranzitinį eismą aplink Zarasų miesto centrą.

4.3. Naujai kuriamas turtas privataus subjekto rizika ir kam nuosavybės teise priklausys turtas VPSP sutarties laikotarpiu ir jai pasibaigus.	Nenumatoma leisti sukurti privačiam subjektui turto savo rizika.
---	--

5. VPSP projekto rizikos, kurios įtakoja VPSP taikymą, VPSP pasirinkimą, turto apskaitymą valstybės balanse		
Rizikų grupės	Viešojo subjekto pasiliekančios rizikos	Privačiam subjektui perduodamos rizikos
5.1. Projektavimo	☐	☒
5.2. Statybos	☐	☒
5.3. Finansavimo prieinamumo	☐	☒
5.4. Paslaugų kokybės	☐	☒
5.5. Tinkamumo	☐	☒
5.6. Paklausos rizika	☒	☒
5.7. Turto likutinės vertės rizika	☐	☒
5.8. Teisės aktų pasikeitimo	☒	☒
VPSP projekto dokumentuose rizikos priskirtinos tai šaliai, kuri sugeba jas valdyti geriausiai. Pagal taikytiną VPSP būdą – valdžios ir privataus subjektų partnerystę (toliau – VžPP), privačiam subjektui perduodamos projektavimo, statybos, tinkamumo rizikos, o paklausos riziką prisiima Viešasis subjektas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad paklausos rinkoje rizika – VPSP skaičiuoklės 6.3 darbalapio 7.6 punkte numatyta rizika priskirta privačiam subjektui, tačiau atsižvelgus į tai, jog tai VžPP projektas, privatus subjektas neturėtų prisiimti demografinių veiksnių pasikeitimo rizikos. Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų skaičiaus, jų sudėties, gyvenamosios vietos, ir kitų pokyčių, demografiniai veiksniai gali lemti tiek paklausos išaugimą, tiek jos sumažėjimą, ši rizika netinkamai Viešojo subjekto priskirta privačiam subjektui. Vadovaujantis Eurostato rengiamo VPSP statistinio vertinimo vadovo nuostatomis, rizikų dalinimasis neįtakotų VPSP sutarties įgyvendinimo metu sukurto turto apskaitymą viešojo sektoriaus balanse.		

6. VPSP būdas ir VPSP sutarties terminas	
6.1. VPSP būdas, tinkamas VPSP projektui įgyvendinti	VžPP
6.2. Optimalus VPSP sutarties terminas	25 metai (3 metai infrastruktūros sukūrimas, 22 metai paslaugų teikimas).
Atsižvelgus į VPSP projekto specifiką, privačiam subjektui perduodamas veiklas, rizikų pasiskirstymą (paklausos riziką prisiima ir atlygį privačiam subjektui mokės Viešasis subjektas) bei kitą VPSP projekto dokumentuose nurodytą informaciją, VPSP projektui įgyvendinti pasirenkamas tinkamas VPSP būdas – VžPP. Vertinant optimalų VPSP sutarties terminą, pagal skaičiavimuose naudojamas prielaidas, VPSP sutarties pabaigoje kelio dangą, buhalteriniu aspektu būtų beveik pilnai nudėvėta. Svarbu tai, kad siekiant išlaikyti tinkamą sukurtos infrastruktūros techninę būklę, priežiūrą ir eksploataciją, paslaugų teikimo etape numatomos periodinės infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos, be to, ataskaitinio laikotarpio eigoje (18 – ais ataskaitinio laikotarpio metais) numatytos kelio einamojo remonto išlaidos, tai indikuoja apie siektiną paslaugų vykdymo nepertraukiamumą, išlaikant planuojamų teikti paslaugų kokybę visu VPSP sutarties vykdymo laikotarpiu. Atkreiptinas dėmesys, kad nėra išsamiai detalizuojamos ar struktūruojamos planuojamos patirti išlaidos, todėl neaišku ar į skaičiuojamuosius įkainius įkalkuliuota ir kelio statiniams būtinos palaikymo ir remonto išlaidos, kurių investicijų dalis, pagal likutinės vertės skaičiavimo algoritmą, sudaro net 50 proc.	

7. VPSP projekto finansiniai rodikliai. Turto apskaitymas valstybės balanse		
	GDV	Realioji vertė
7.1. VPSP VžPP projektas		
7.1.1. Viešojo subjekto turtiniai įsipareigojimai VPSP projekte (su PVM) ¹	60 959 886	95 102 655

¹ Viešojo subjekto finansiniai įsipareigojimai kartu su jo pasiliekančių rizikų verte.

7.1.2. Viešojo subjekto mokėjimai privačiam subjektui ² (su PVM)	56 314 826	89 107 121
7.1.3. Viešojo subjekto pasiliekamų rizikų vertė ³ (su PVM)	4 645 060	5 995 534
7.1.4. VPSP sutarties vertė (kai taikoma koncesija) (be PVM)	-	-
7.1.5. Privataus subjekto mokėjimai viešajam subjektui (su PVM) (kai taikoma)	-	-
7.1.6. Tikėtinas skolos dydis viešojo sektoriaus biudžete (be PVM) ⁴ , jeigu Turtas būtų apskaitomas valstybės ar savivaldybės balanse	30 776 704	33 715 507
7.1.7. Pridėtinės vertės mokesčio dalis, skaičiuojant viešojo subjekto turtinius įsipareigojimus ⁵	10 579 815	16 505 419
Nurodytos rodiklių vertės atitinka VPSP skaičiuoklės 6.4 darbalapyje apskaičiuotas rodiklių reikšmes. Apskaičiuojant VPSP projekto rizikas panaudoti standartiniai rizikos tikimybių skirstiniai ir jų parametrai, kurie skaičiuoklėje yra integruoti. Realų pinigų srautų diskontavimui taikoma – 4 proc. diskonto norma.		

8. VPSP projekto patrauklumas rinkai

² Viešojo subjekto mokėjimų suma privačiam subjektui, už privačiam subjektui perduotas veiklas ir privataus subjekto prisiimtas rizikas.

³ Viešojo subjekto prisiimamų rizikų VPSP projekte, vertė.

⁴ Vertinama, atsižvelgiant į fiskalinės drausmės reikalavimus ir Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) reikalavimus.

⁵ Maksimali PVM mokėtina suma, kuri tikėtina grįš į valstybės biudžetą.

8.1. Investuotojų suinteresuotumas VPSP projektu	Pateiktuose VPSP projekto dokumentuose nurodyta, kad Viešasis subjektas 2024 metais vykdė rinkos konsultaciją (rangos darbų), tvirtindamas, jog analizuojamas VPSP projektas sulaukė aktyvaus rinkos dalyvių susidomėjimo dalyvauti jame. Nėra duomenų, jog buvo organizuota apklausa dėl VPSP projekto patrauklumo investuotojams, finansuotojams.
8.2. VPSP projekto grąža	Pagal VPSP skaičiuoklės 7.2 darbalapyje pateiktas prielaidas, privataus subjekto vidinė grąžos norma ~ 8,6 %, diskontuotas atsipirkimo laikotarpis ~ 21 metai. Prie esamų prielaidų, bei Viešajam subjektui mokant ~ 3 100 000 Eur metinį atlyginimą (realia verte), VPSP projekto grąža yra optimali ir privatiems subjektams dalyvauti tokio VPSP projekto privataus subjekto atrankoje galėtų būti patrauklu.
8.3. Mokesčių taikymas	IP nurodyta, jog Zarasų miesto aplinkelio eksploatacijos veiklai nėra taikomi jokie specifiniai, su paslaugos teikimu susiję mokesčiai, taip pat neidentifikuota ir kituose dokumentuose, kad būtų taikomi nekilnojamojo turto, turto nuomos ar žemės nuomos mokesčiai.

II DALIS. IŠVADA DĖL VPSP TAIKymo TIKSLINGUMO

Projekto „Zarasų aplinkkelio statyba ir eksploatacija“ įgyvendinimui tikslinga taikyti VPSP:

1. VPSP projektas parengtas vadovaujantis teisės aktais.

1.1. VPSP projekto įgyvendinimas numatytas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos pažangos priemonėje Nr. 10-001-05-03-01 „Gerinti susisiekimą kelių transportu“, kuri patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022-09-09 įsakymu Nr. 3-432. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija nurodo, jog gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės pritarimą įgyvendinti projektą taikant VPSP, atitinkamai bus tikslinama pažangos priemonė ir lėšos projekto metiniams mokėjimams 2031 m. – 2051 m. bus numatytos atitinkamuose strateginiuose dokumentuose.

1.2. VPSP projektas atitinka VPSP sampratą bei požymius, nurodytus Investicijų įstatyme. Viešasis subjektas atitinka Investicijų įstatymo 15³ straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą viešojo subjekto apibrėžimą – jis yra valstybės kontroliuojamas juridinis asmuo.

2. Atsižvelgiant į rizikų padalinimą ir privataus subjekto pagrindinį pajamų šaltinį, VPSP projektui taikomas būdas – VžPP.

3. **VPSP projekto prielaidų pagrįstumas.** VPSP projektui įgyvendinti pasirinktas ataskaitinis laikotarpis – 25 m., iš jų 3 metai investicijoms ir 22 m. veiklos vykdymui, tai reiškia, kad atsižvelgiant į tokio pobūdžio infrastruktūros tarnavimo laikotarpį, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje kelio danga galimai būtų nudėvėta. Tam, kad būtų išlaikyta tinkama kelio kokybė, kasmet numatytos periodinės kelio priežiūros išlaidos, taip pat, siekiant užtikrinti bei pratęsti sukurtos infrastruktūros ekonominį ciklo

gyvavimo laikotarpį, 2044 metais numatytos reikšmingos kelio atkarpų einamojo remonto išlaidos, kurių kainodara paremta esamais viešojo subjekto faktiniais duomenimis. Šios išlaidos išsamiau nėra detalizuojamos, todėl neaišku ar į skaičiuojamuosius įkainius įtrauktos ir kelio statiniams būtinos palaikymo ir remonto išlaidos, kurių investicijų dalis, pagal likutinės vertės skaičiavimo algoritmą, sudaro net 50 proc. Atkreiptinas dėmesys, jog analizėje naudojamas sąlyginai ilgas – 25 metų ataskaitinis laikotarpis, nors jis ir atitinka metodinius reikalavimus bei tokio pobūdžio infrastruktūros tarnavimo laikotarpį, tačiau siekiant sumažinti viešojo subjekto turtinius įsipareigojimus, bei vengiant papildomų reinvesticijų, išlaikant kokybišką kelio būklę VPSP sutarties laikotarpio pabaigoje, rekomenduojame apsvarstyti galimybę trumpinti projekto ataskaitinį laikotarpį pvz., iki 15 – 18 metų (3 m. investicijos, 12 – 15 metai priežiūra). Investicijų dydžiai įvertinti 2024 m. rinkos dalyvių vykdytų apklausų metu pateiktomis kainomis, papildomai indeksuojant, atsižvelgiant į faktinę planuojamos VPSP sutarties įgyvendinimo pradžią. Tokie veiksmai yra logiški, siekiant minimizuoti investicijų padidėjimo riziką, taip pat atsakingai kontroliuojant planuojamų investicijų patyrimo ir Projekto įgyvendinimo terminų laikymąsi, mažintų riziką, susijusią su privataus subjekto atrankos metu gautiniais didesniais privačių subjektų pasiūlymais, viršijančiais apskaičiuotus maksimalius viešojo subjekto turtinius įsipareigojimus.

4. **Igyvendinant VPSP projektą bus sukurtas turtas** – naujas aplinkkelis (III kategorijos magistralinis kelias, ilgis – 9,34 km., turintis 2 eismo juostas), nukreipiantis tranzitinį eismą aplink Zarasų miesto centrą. Atsižvelgus į tai, kad žemės sklypų, kuriuose planuojama vykdyti Zarasų aplinkkelio statybą, teisėtas valdymas ir naudojimas yra sąlyga, be kurios nėra galimas privataus subjekto, kaip statytojo teisės įgyvendinimas, kadangi jis tuo pačiu vykdys statytojo (užsakovo) funkcijas, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 3 straipsnyje, o šiuo metu Viešojo subjektas žemės sklypus valdo panaudos teise, vadovaujantis Investicijų įstatymo 15⁴ straipsnio 1 punktu, iki VPSP sutarties įsigaliojimo visa apimtimi Viešojo subjektas turės atsisakyti panaudos teisės į žemės sklypus, kad jie teisės aktų nustatyta tvarka galėtų būti perduoti privačiam subjektui nuomos teise. Rekomenduojama šiuos klausimus susiderinti iš anksto, privataus subjekto atrankos vykdymo metu. Naujai sukurtas turtas, vadovaujantis Investicijų įstatymu ir Lietuvos Respublikos kelių įstatymo nuostatomis, bus registruojamas Viešojo subjekto vardu, o privatus subjektas galėtų įgyti kelio priežiūros teisę (detaliau pastabos šios išvados I dalies 4.1 punkte).
5. **Viešojo subjekto įsipareigojimai VPSP projekte.** Viešojo subjekto planuojami turtiniai įsipareigojimai per visą VPSP sutarties laikotarpį GDV ir realia verte (su PVM) apskaičiuoti ir atvaizduoti šios išvados 7 dalies 7.7.1. eilutėje, viešojo subjekto mokėjimų suma privačiam subjektui per visą VPSP sutarties laikotarpį GDV ir realia verte (su PVM) pateikti šios išvados 7 dalies 7.7.2. eilutėje. Šiose eilutėse, pagal pateiktas prielaidas, suskaičiuotų rodiklių dydžiai yra įvertinti su rizika. Apskaičiuojant VPSP projekto rizikas panaudoti standartiniai rizikos tikimybių skirstinių parametrai, kurie skaičiuoklėje yra integruoti. Pagal numatomą paslaugų vykdymo pobūdį, visos veiklos bus perduodamos privačiam subjektui, todėl papildomų viešojo subjekto įsipareigojimų VPSP sutarties vykdymo etape nėra numatyta. Vertinant kartu su VPSP projekto dokumentais pateiktame 4 priede – finansinių galimybių įgyvendinti investicijų projektą vertinimo lentelėje pateiktus duomenis nustatyta, kad viešasis, subjektas būtų pajėgus vykdyti

įsipareigojimus, bet tuo pačiu kelia abejonių dėl jo užpildymo korektiškumo, kadangi nuo 2026 metų stebimas ženklus ilgalaikių įsipareigojimų sumažėjimas, taip sukuriant disponuojamų laisvų lėšų perteklių kiekvienais metais, nors viena iš VPSP pasirinkimo priežasčių – ribotos Viešojo subjekto finansinės galimybės. Šie finansiniai įsipareigojimai ir mokėjimai privačiam subjektui gali būti keičiami teisės aktuose ir VPSP sutartyje nustatyta tvarka.

6. **Esminės rizikos, įtakojančios VPSP taikymo tikslingumą, perduodamos privačiam subjektui**, t. y. statybos (įskaitant projektavimo), turto tinkamumo ir paslaugų kokybės, finansavimo prieinamumo ir turto likutinės vertės rizikos perduodamos privačiam subjektui. Vadovaujantis Eurostato rengiamo VPSP statistinio vertinimo vadovo nuostatomis, rizikų dalinimasis neįtakotų VPSP sutarties įgyvendinimo metu sukurto turto apskaitymo viešojo sektoriaus balanse.
7. **VPSP projektas yra kompleksiškas**, kadangi privačiam subjektui yra perduodamos naujo turto infrastruktūros sukūrimo (Zarasų aplinkkelio projektavimo, statybos), o vėliau jo eksploatavimo, priežiūros ir palaikymo veiklos (remontas, žaliųjų zonų priežiūra ir kt.). Veiklų perdavimas neturi įtakos VPSP sutarties statistiniam vertinimui.
8. **VPSP projekto patrauklumas rinkai**. Vertinant apskaičiuotą VPSP projekto grąžą tikėtina, kad VPSP projekto įgyvendinimas būtų patrauklus rinkai. Taip pat, atsižvelgus į tai, kad Viešasis subjektas vykdė rinkos konsultaciją tik su potencialiais rangovais, rekomenduojama imtis aktyvesnių veiksmų iki privataus subjekto atrankos procedūrų pradžios supažindinat kuo platesnį potencialių investuotojų ratą (investuotojus, finansuotojus, rangovus, paslaugų teikėjus) su VPSP projektu – skelbti informaciją apie VPSP projektą viešai ar, esant galimybei, aptarti VPSP projekto įgyvendinimą organizuojant tikslinius susitikimus.
9. **Kitos pastabos**. Atkreiptinas dėmesys, kad SUMIN pateiktame Projektų atrankos kriterijų, projektams taikomų reikalavimų ir išlaidų tinkamumo vertinimo klausimyne nurodyta Projekto prašoma finansuoti suma (eurais) – 87 489 954 Eur su PVM neatitinka su CPVA pateiktuose dokumentuose (galutinėje VPSP skaičiuoklės versijoje) apskaičiuota suma – 89 107 121 Eur su PVM. Rengiant privataus subjekto atrankos dokumentus būtina peržiūrėti dokumentų versijas ir naudoti aktualius duomenis.

Išvados rengėjai:

1. Almutė Globienė, Viešosios ir privačios partnerystės skyriaus ekspertė
2. Egidijus Šerkšnas, Viešosios ir privačios partnerystės skyriaus ekspertas